

European Institute of Public Administration
Institut européen d'administration publique

Van stilstand naar verandering

Praktische oplossingen voor verbetering van de arbeidsmobiliteit in de grensregio

Project in opdracht van het Nederlandse Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Martin Unfried en Harrie Scholtens, EIPA 2013

Learning & Development ★ Consultancy ★ Research

Inleiding	3
Actiepunt 1 - Uitbreiding van het model 'Grensinfopunt'	5
Actiepunt 2 - Afstemming van het digitale informatieaanbod over de grensoverschrijdende arbeidsmarkt	8
Actiepunt 3 - Afstemming van de online-vacaturebanken.....	9
Actiepunt 4 - Toekomststrategie van EURES bepalen en gezamenlijke arbeidsbemiddeling opstarten	11
Actiepunt 5 - Arbeidsbemiddeling voor afzonderlijke sectoren (inspelend op specifieke behoeften en crises).....	14
Actiepunt 6 - Integratie van activiteiten op het gebied van onderwijs/beroepsopleiding in de 'Ler(n)ende Euregio'	16
Actiepunt 7 - Snelle aanpassing en uitbreiding van het informatieaanbod over de erkenning van beroepsdiploma's.....	19
Actiepunt 8 - Belastingen: nieuw belastingverdrag tussen NL en D	21
Actiepunt 9 - Praktische oplossingen voor bijzondere arbeidsrelaties door een betere ervaringsuitwisseling en uitbreiding van de wettelijke mogelijkheden	22
Actiepunt 10 - Betere afstemming tussen front- en back-offices en opzetten van gezamenlijke dienstverlening op het gebied van sociale zekerheid	23
Bijlage 1 - Expertinterviews gehouden in 2013	26
Bijlage 2 - Experts aanwezig bij de workshop op 1 oktober 2013 in Maastricht	27

Inleiding

Het European Institute of Public Administration (EIPA) heeft in 2013 een project uitgevoerd gericht op de verbetering van de randvoorwaarden voor de arbeidsmobiliteit langs de Nederlands-Duitse en Nederlands-Belgische grens. Doel van het project was niet om nog meer lacunes in de wet- en regelgeving te identificeren, maar om met praktische oplossingen te komen en ook de uitvoering hiervan te initiëren. Het project werd gefinancierd door het Nederlandse Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en dient als uitgangspunt voor de GROS-conferentie, die zal plaatsvinden op 16 december 2013 in Maastricht.

Op basis van ongeveer 30 voorbereidende expertinterviews is er een aantal actiepunten geïdentificeerd, en deze zijn tijdens een workshop in Maastricht op 1 oktober gepresenteerd. Vervolgens werden de concrete voorstellen besproken en op hun praktische uitvoerbaarheid beoordeeld door 40 vertegenwoordigers uit het veld, verdeeld over vier thematische werkgroepen.

Informatie	Bemiddeling	Onderwijs/Beroepsopleiding	Belasting/Sociale Zekerheden
<p>Actiepunt 1</p> <p>Uitbreiding van het model/formaat ‘grensinfopunt’</p> <p>Grensinfopunt als “brand” en samenwerkingsplatform voor alle Euregio’s langs de grens NL/DE/BE</p> <p>Betere definitie Front-office, Back-office, en wetenschappelijke ondersteuning door kenniscentrum</p> <p>Actiepunt 2</p> <p>Afstemming en koppeling van de verschillende digitale informatievoorzieningen (homepages). Ontwikkelen van een kader en betere “branding” voor informatieverspreiding voor werknemers en werkgevers</p> <p>Benelux pagina’s als startpunt en kader van nationale en regionale sites.</p>	<p>Actiepunt 3</p> <p>Afstemming en coördinatie van de nieuwe digitale euregionale vacature-databanken (EURES-databanken, Euregio’s en andere)</p> <p>Actiepunt 4</p> <p>Coördinatie van de toekomstige rol van EURES in de Euregio’s. Meer focus op werkgevers. Toepassing van het Model Kehl/Strasbourg</p> <p>“Team Arbeitsvermittlung”</p> <p>Actiepunt 5</p> <p>Reacties op ad-hoc crisis – Autosector (BE-NL), kinderdagverblijven (NL-DE), leerkrachten (NL-BE), zorg (BE-NL-DE), overheid (NL-BE)</p> <p>Structurele oplossingen en leren van het AZM als voorbeeld in Maastricht</p>	<p>Actiepunt 6</p> <p>Uitbreiden van het Platform “Lerende Euregio” langs de grens, samenvatting informatie en netwerken</p> <p>Toepassing van ontwikkelde instrumenten wat betreft beroepsopleidingen –</p> <p>“geautoriseerde beschrijving”,</p> <p>“Euregio Certificaat/ Diploma”</p> <p>Actiepunt 7</p> <p>Snellere opbouw van extra informatie capaciteiten voor erkenning van diploma’s (met name gericht op nieuwe Duitse praktijk)</p> <p>Nieuwe definitie van de taken Front-office/ Back-office</p>	<p>Actiepunt 8</p> <p>Belastingverdrag (DE/NL): Goede afstemming van toekomstige communicatie strategie en met name focus op pensioenen</p> <p>Actiepunt 9</p> <p>Oplossingen voor atypische arbeidsverhoudingen (flexwerk/mini job contracten)</p> <p>Verbetering van het uitwisselen van ervaringen door uitvoeringsinstellingen, wettelijke grenzen opzoeken</p> <p>Actiepunt 10</p> <p>“Shared services” uitbreiden op het gebied van sociale zekerheden (model GWO)</p> <p>Voorstel: Een gemeenschappelijk kantoor voor gezinsuitkeringen</p>

Actiepunt 1 - Uitbreiding van het model 'Grensinfopunt'

Het huidige informatieaanbod over grensarbeid heeft nog een erg onoverzichtelijke structuur. Bij een eerste zoekactie op internet is het voor werkzoekenden lastig om te achterhalen bij welke aanspreekpunten zij in een bepaalde Euregio terecht kunnen. Veel experts op het gebied van arbeidsbemiddeling en de informatievoorziening hierover, hebben in de loop van het project de noodzaak en wenselijkheid benadrukt van persoonlijk advies aan werkzoekenden en werkgevers. De complexiteit van individuele vragen over belastingen en sociale zekerheid maakt dat er bij zowel werknemers als werkgevers behoefte bestaat aan persoonlijk advies.

Tegenwoordig kan men met vragen over arbeidsmobiliteit weliswaar terecht bij diverse Euregionale voorzieningen en de EURES-adviesverlening. Deze voorzieningen kunnen echter verder worden uitgebreid, en hun vindbaarheid voor werkzoekenden is ook voor verbetering vatbaar. Deze aspecten kunnen met name worden verbeterd door een duidelijk overkoepelend merk ('brand') voor grensoverschrijdende informatievoorziening te ontwikkelen. Hierbij valt te denken aan een bureau dat als eerste aanspreekpunt (vergelijkbaar met de huisarts in Nederland) een antwoord kan geven op essentiële vragen die verder gaan dan alleen de arbeidsmarkt. Bij complexere vragen zou dit bureau dan kunnen doorverwijzen naar meer gespecialiseerde instanties.

In de grensregio NL/B/D ontbreekt het tot dusver aan dergelijke uniforme concepten. Elke Euregio heeft eigen informatievoorzieningen, die ten dele van hoge kwaliteit zijn, maar er is geen overkoepelend merk voor Euregionale informatievoorziening ten aanzien van de arbeidsmarkt of overige thema's. In andere landen bestaat er wel zo'n overkoepelend merk voor grensinformatiepunten. In de Duits-Frans-Zwitserse grensregio zijn er meerdere informatiepunten die onder de naam 'Infobest' (www.infobest.eu) een gemeenschappelijk netwerk vormen. Zij zijn verantwoordelijk voor verschillende regio's, maar opereren onder één naam en bieden als zodanig ook gezamenlijk brochures en informatievoorzieningen aan.

Het actiepunt: ontwikkeling van een overkoepelend merk (en hieraan verbonden een grondig debat over de taakverdeling tussen front- en back-offices en over de ondersteuning door een Euregionaal wetenschappelijk kenniscentrum)

Op basis van de projectgesprekken werd duidelijk dat het nieuw opgerichte Grensinfopunt Aken/Eurode een format biedt voor een informatiebureau, en dat ook de naam ervan kan worden gebruikt voor het overkoepelende merk. Het voorstel is derhalve om het format 'Grensinfopunt' uit te breiden tot een merk en samenwerkingsplatform voor alle Euregio's in de grensregio NL/D/B. Dit betekent dat voor enkele Euregio's ook het innovatieve organisatiemodel interessant kan zijn (financiering onafhankelijk van Interreg). Dat geldt in het bijzonder voor regio's waar nog geen uitgebreide informatievoorzieningen bestaan of waar deze momenteel worden ontwikkeld (bijv. in de Euregio Scheldemond). Voor andere regio's die al decennialang o.a. met Interreg-middelen informatiepunten hebben opgezet (bijv. de Euregio Gronau), biedt het nieuwe netwerk een kans om het eigen aanbod onder te brengen bij een gemeenschappelijk merk dat in de toekomst synergievoordelen zal opleveren. Bij het opzetten van dit netwerk van Euregionale infopunten moet een concrete taakverdeling worden vastgelegd tussen een

Euregionaal front-office met een breed en algemeen karakter, en anderzijds de diverse back-office-voorzieningen. Gezien het potentieel van de Euregionale informatiebureaus ten aanzien van arbeidsmobiliteit ontstaat mogelijk een behoefte aan ondersteuning door andere adviesdiensten met een front- en back-office-structuur (bijv. GWO, EURES, BDZ, BBZ, SVB, Arbeitsagentur). Hieruit volgt tevens dat de back-offices verdergaande wetenschappelijke ondersteuning nodig hebben, aangezien zij volgens veel experts niet altijd een antwoord kunnen geven op complexe wetenschappelijke vragen over bijvoorbeeld de gevolgen van nieuwe nationale of EU-wetgeving. Tijdens de workshop in Maastricht raadden de aanwezige experts aan om de mogelijkheden voor de ontwikkeling van een overkoepelend merk te verkennen, en diverse deelnemers hebben aangegeven dat zij hieraan graag willen meewerken.

Afbeelding 1: Website van het Grensinfopunt Aken-Eurode

Actoren en uitdagingen

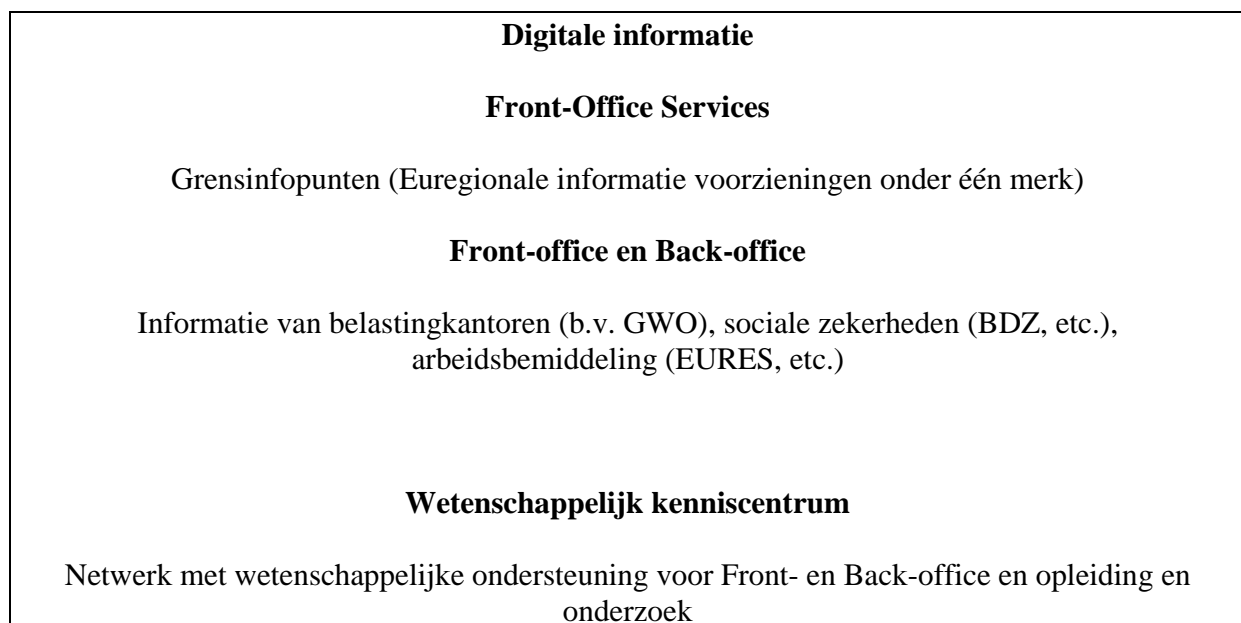
Natuurlijk is het van belang om alle actoren op het gebied van grensoverschrijdende informatievoorziening te betrekken bij de ontwikkeling van het overkoepelende merk. De workshop in Maastricht heeft aangetoond dat verschillende actoren in de Euregio's belangstelling hebben voor het idee. Sommigen van hen hebben zelfs aangegeven dat zij belangstelling hebben om het format van het 'Grensinfopunt' over te nemen. Wel heeft men natuurlijk bedenkingen bij de vraag in hoeverre eigen gevestigde merken of concepten moeten worden opgegeven. De vraag in hoeverre eigen merken die tot dusver in de Euregionale context goed hebben gefunctioneerd, door het merk 'Grensinfopunt' vervangen of aangevuld worden, kan een lastig punt worden. Ook zullen er in de toekomst beslist verschillende financieringsmodellen nodig zijn. Enkele Euregio's zullen ook in de subsidieperiode 2014-2020 proberen om hun informatievoorzieningen met middelen uit de structuurfondsen te financieren. Andere Euregio's zijn mogelijk geïnteresseerd in nieuwe financieringsmodellen die niet direct

op EU-middelen, maar op een gemengde financiering van diverse Euregionale partijen zijn gebaseerd. **Transparantie ten aanzien van de organisatie- en financieringsstructuur is daarom een voorwaarde voor de ontwikkeling van het gemeenschappelijke merk ‘Grensinfopunt’.**

Ook nu al vallen de front-offices van de verschillende informatiebureaus terug op dezelfde back-office-diensten voor de diverse themagebieden (GWO, SVB, EURES, BDZ, BBZ, enz.). Het vooral in Nederland gevoerde debat over de toekomst van enkele bureaus kan wellicht worden vergemakkelijkt wanneer er eerst een grondige discussie plaatsvindt over de taakverdeling tussen de front- en back-offices. Dankzij een overzichtelijke structuur met front-offices onder één overkoepelend merk kan duidelijk worden welke diensten onontbeerlijk zijn voor de verbetering van de arbeidsmobiliteit, en in hoeverre persoonlijk advies (in de vorm van een front-office) ook door overheidsinstellingen moet worden aangeboden. Hierbij moet open overleg plaatsvinden over het feit dat tot dusver vooral de Nederlandse rijksoverheid andere opvattingen hierover heeft. Daarbij gaat het vooral om de toekomstige rol van persoonlijke adviesverlening.

Tijdens de workshop in Maastricht werd er vooral op aangedrongen om te verkennen welke capaciteiten nodig zijn voor de wetenschappelijke ondersteuning door experts op de verschillende themagebieden. De complexe vraagstukken op het vlak van arbeidsmobiliteit rechtvaardigen de oprichting van een Euregionaal wetenschappelijk kenniscentrum dat het dienstenniveau van de genoemde front- en back-offices overstijgt. Wat dit betreft kan aansluiting worden gezocht bij een initiatief van de Universiteit Maastricht en EIPA, waarover momenteel ook met ondersteuning van de Nederlandse Provincie Limburg wordt gesproken.

Afbeelding 2: Mogelijke toekomstige structuur voor adviesverlening op het gebied van arbeidsmobiliteit

Actiepunt 2 - Afstemming van het digitale informatieaanbod over de grensoverschrijdende arbeidsmarkt

Op het gebied van digitale informatievoorziening is er de laatste jaren vooral ook ten aanzien van arbeidsmobiliteit aanzienlijke vooruitgang geboekt. Bovendien hebben Euregionale actoren, regionale en nationale instanties evenals de Benelux hun informatieaanbod uitgebreid. Voor burgers, werkzoekenden en werkgevers heeft dit echter ook geleid tot een nogal onoverzichtelijke stroom aan informatie. Op internet is het bijvoorbeeld niet altijd duidelijk op welke Euregio bepaalde informatievoorzieningen betrekking hebben. Daarnaast biedt een aantal websites van regionale en nationale overheidsinstanties op zich goede informatie, maar dit aanbod is vervolgens niet altijd goed onderling afgestemd. Ten dele worden er vergelijkbare begrippen voor verschillende diensten gebruikt (bijv. ‘Startpunt Grensarbeid’, ‘Grensinfopunt’, ‘grensarbeid’). De onlangs opgerichte Benelux-website ‘Startpunt Grensarbeid’ biedt de mogelijkheid om verschillende informatievoorzieningen via één centraal punt aan te bieden. Het ligt voor de hand om dit te koppelen aan de discussie over een gemeenschappelijk merk (‘Grensinfopunt’). Indien in de toekomst ook de Euregionale voorzieningen onder één duidelijk merk worden aangeboden, is niet alleen een koppeling naar de afzonderlijke informatiediensten per landencombinatie mogelijk (inzake belastingen, sociale zekerheid, enz.). Ook opent dit de weg voor een duidelijkere koppeling naar het digitale en persoonlijke adviesaanbod op Europees niveau. Uitgangspunt van deze overwegingen vormt het streven naar gezamenlijke diensten (shared services) die op zowel binnenlands als grensoverschrijdend niveau tot directe samenwerking leiden.

Actoren en uitdagingen

Uit de projectgesprekken is gebleken dat het secretariaat van de Benelux belangstelling heeft om de eigen digitale informatievoorzieningen nog beter op het aanbod van andere actoren af te stemmen. De nieuwe website ‘Startpunt Grensarbeid’ vormt in dit verband een zeer geschikt platform voor het realiseren van deze afstemming. Momenteel fungeert de site als een eerste startpunt dat werknemers al naar gelang de landencombinatie naar de juiste themagebieden leidt (sociale zekerheid, belastingen, gezin, pensioen, enz.). Wat betreft de directe koppeling naar regionale en nationale adviesdiensten en naar Euregionale websites, bestaat echter nog ruimte voor verbetering. In het bijzonder moet ernaar worden gestreefd dat voor dezelfde diensten dezelfde begrippen en voor verschillende diensten ook echt andere begrippen worden gebruikt. Dit maakt het vinden van informatie minder ingewikkeld voor gebruikers en maakt een duidelijkere koppeling mogelijk naar huidige en toekomstige diensten voor persoonlijke advies.

Afbeelding 3: Homepage van de Benelux-website 'Startpunt Grensarbeid'

Actiepunt 3 - Afstemming van de online-vacaturebanken

In aansluiting op actiepunt 2 wordt ook ten aanzien van de speciale vacaturesites in de Euregio's voorgesteld om de diverse databanken en hun doelgroepen duidelijker op elkaar af te stemmen.

Het gaat om de volgende websites:

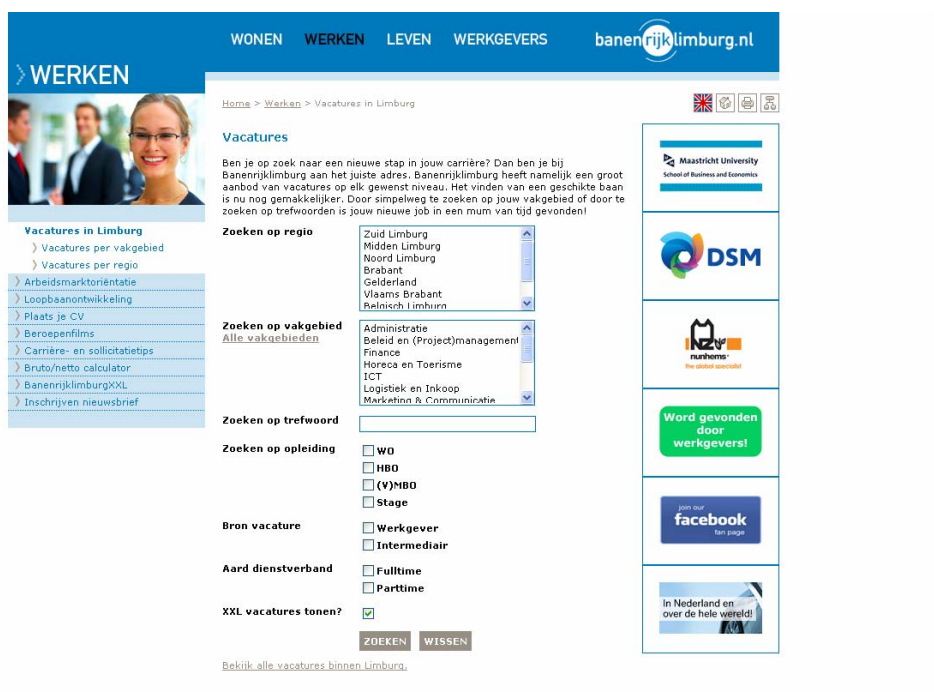
- www.edr-jobroboter.de, een site met vacatures voor de grensregio Nederland-Niedersachsen;
- de specifieke EURES-website voor de Euregio Maas-Rijn, www.eures-emr.org, evenals de algemene EURES-vacaturebank <https://ec.europa.eu/eures/>, die door de Europese Commissie wordt aangeboden en waarop grensoverschrijdend vacatures voor heel Europa worden gepresenteerd. Deze website moet op instructie van de Europese Commissie in het kader van het nieuwe EURES-programma (onder de noemer 'Werkgelegenheid en sociale innovatie') worden uitgebreid tot een verbeterde service voor werkzoekenden in de gehele EU¹.

¹ Zie DG Werkgelegenheid: "At EU level, the [EURES Portal](https://ec.europa.eu/eures/) will offer modernised self-service tools for jobseekers and employers. EURES will be used to create and develop new targeted mobility schemes. It will notably allow for the development of [Your First EURES Job](https://ec.europa.eu/eures/) scheme (<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=1093>).

De experts verbonden aan het EIPA-project hebben aangegeven dat het erg moeilijk is om in grensoverschrijdende databanken de juiste zoektermen vast te leggen, zodat er op een zinvolle manier kan worden gezocht. In de Euregio Maas-Rijn is het tot dusver niet mogelijk om het zoeken te beperken tot een bepaald geografisch gebied. Volgens de experts komt het huidige aanbod in gevaar door de onzekere financiering.

Naast de websites die door EURES en de Euregio's in de diverse grensstreken worden aangeboden, zijn er ook databanken van branding- en marketingbureaus, zoals <http://www.zuidlimburg.nl/werken/vacatures.html> of http://www.banenrijklimburg.nl/nl/werken/vacatures/1/17/vacature_zoek.htm. Helaas is het ook hierbij voor werkzoekenden vaak onduidelijk welke databank het meest geschikt is voor de eigen zoekvraag en wat het verband is tussen de verschillende informatievoorzieningen. Hier blijkt dus eveneens dat de complexiteit aanzienlijk groter is dan op binnenlands niveau. Tijdens de EIPA-workshop pleitten dan ook veel experts ervoor om - vooral op het gebied van arbeidsbemiddeling - de digitale informatievoorzieningen te koppelen aan persoonlijke adviesverlening, zoals reeds mogelijk is bij EURES. Op politiek niveau (Euregionaal, regionaal en nationaal) dient er een principiële discussie plaats te vinden over de vraag of de nationale databanken van verantwoordelijke instanties voor arbeidsbemiddeling voldoende in de Euregionale voorzieningen zijn geïntegreerd. Daarnaast moet worden besproken of het gezamenlijke gebruik van nationale systemen door arbeidsbemiddelende instanties niet effectiever kan worden georganiseerd in de vorm van één gemeenschappelijke dienst (zie actiepunt 4).

Afbeelding 4: Zoekmachine van de website www.banenrijklimburg.nl

Actiepunt 4 - Toekomststrategie van EURES bepalen en gezamenlijke arbeidsbemiddeling opstarten

De experts hebben in de interviews herhaaldelijk benadrukt dat er een nieuwe strategie bepaling moet komen voor de EURES-adviesverlening, en dan met name ten aanzien van de voorzieningen voor arbeidsbemiddeling van nationale instanties. Deze zomer is de toekomst van EURES qua Europese subsidiëring veiliggesteld, aangezien de Raad en het Europees Parlement zijn overeengekomen om de EURES-grensprojecten onder te brengen bij het EU-programma 'Werkgelegenheid en sociale innovatie'.

EURES-adviseurs adviseren werkzoekenden (ook in persoonlijke gesprekken) over solliciteren in de buurlanden en zij nemen deel aan speciale informatie- en spreekdagen voor grensarbeiders. De werkzaamheden van de EURES-adviseurs gelden echter niet als officiële arbeidsbemiddeling zoals bij nationale instanties (UWV/VDAB/FOREM/Arbeitsagenturen). De wijze waarop de EURES-adviseurs zijn verbonden aan de verschillende regionale en nationale instanties voor arbeidsbemiddeling, loopt zeer uiteen. In Duitsland zijn de EURES-adviseurs bijvoorbeeld direct verbonden aan de Agentur für Arbeit, terwijl in Nederland de verhouding tot het UWV weer anders is geregeld.

EURES-adviseurs verlenen ook bredere informatie dan de nationale arbeidsbureaus. Ze adviseren werknemers en werkgevers ook over vragen op het gebied van sociale zekerheid, belastingen en arbeidsrecht.

Ook hier rijst de vraag hoe de afstemming en informatie-uitwisseling tussen de verschillende front- en back-offices langs de grens moet worden vormgegeven

Deze kwestie speelt ook bij de databanken (zie actiepunt 3). EURES in de Euregio Maas-Rijn bundelt bijvoorbeeld alle vacatures die worden aangeboden door openbare bemiddelingsinstanties in Nederlands Limburg, Vlaanderen, Wallonië, het Duitstalige deel van België en Nordrhein-Westfalen. Deze vacatures kunnen vervolgens met een eigen zoekmachine worden doorzocht. Zoals reeds vermeld, is hier meer coördinatie en transparantie nodig ten aanzien van de vraag welke zoekmachines voor welke werkzoekenden geschikt kunnen zijn.

Volgens de experts is de belangrijkste vraag wat de toekomstige EURES-adviesverlening betreft, in hoeverre deze gekoppeld is aan de eigen dienstverlening op het gebied van arbeidsbemiddeling. Dat hangt echter sterk af van de vraag hoe de regionale en nationale arbeidsbemiddeling zich als geheel ontwikkelt, en of er op dit gebied gemeenschappelijke grensoverschrijdende diensten zullen ontstaan, zoals dat in andere Euregio's (bijv. tussen Duitsland en Frankrijk) reeds het geval is. Omdat er tot dusver in de grensregio NL/B/D geen echte gemeenschappelijke arbeidsbemiddeling bestaat, verzorgen veel EURES-adviseurs tegenwoordig al in grotere mate actieve arbeidsbemiddeling. Uit de workshops en de expertinterviews komt het volgende beeld naar voren: eerst moet aan de hand van het Duits-Franse model concreet worden besproken of in de grensregio NL/B/D een gezamenlijke dienstverlening op het gebied van arbeidsbemiddeling mogelijk en wenselijk is. De uitkomst van deze discussie bepaalt dan het verdere debat over de positionering van EURES in de

verschillende Euregio's alsmede het standpunt ten aanzien van de regionale/nationale arbeidsbemiddeling en de overige front-/back-offices.

Daarbij rijst ook de vraag in hoeverre EURES sterker kan inspelen op de behoeften van werkgevers, waarop door enkele experts werd aangedrongen. Op dit vlak ziet men grote kansen. Daarom moet in 2014 bij de discussie rond de taakverdeling ten aanzien van arbeidsbemiddeling (back- en frontoffice) vooral ook de vraag worden beantwoord welke actoren met welk doel advies en informatie aan werkgevers kunnen verlenen.

Afbeelding 5: Startpagina EURES Maas-Rijn

KIES UW TAAL: DE FR NL iets niet gevonden? zoeken...

EURES
Maas-Rijn
Meuse-Rhin
Maas-Rhein

Home Werkgever Werkzoekende Grensarbeider Documentatie en bronnen

EURES job | Ontdek EURES jobs voor grensarbeiders

Welkom op de site van EURES Maas-Rijn
Geachte bezoeker,

De partners van EURES Maas-Rijn hebben het genoegen u te verwelkomen op hun nieuwe site.
Op deze site vindt u:

1. de [jobs](#) die door de openbare bemiddeldingsdiensten worden gepubliceerd in Nederlands Limburg, Vlaanderen, Wallonië, Duitstalig België en Nordrhein-Westfalen. Helaas is het op dit moment nog niet mogelijk om alleen maar de werkaanbiedingen uit de Euregio Maas-Rijn te selecteren, maar hieraan wordt gewerkt.
2. [Informatie voor werkzoekenden](#) inzake het solliciteren over de grens.
3. [Informatie voor werknemers en werkgevers](#) over sociale zekerheid, belastingen en arbeidsrecht inzake grensarbeid.
4. Uitgebreide [documentatie en links](#) naar allerhande bijkomende informatiebronnen over grensarbeid.
5. De [contactgegevens van de EURES-adviseurs](#) en van hun organisaties.

WIE ZIJN WIJ ?

- ▶ Dienstverlening
- ▶ Agenda
- ▶ EURES Maas-Rijn
- ▶ Contact
- ▶ Jobs
- ▶ Films grensarbeid

Agenda

- ▶ IVR-themadag over CAO in België en Nederland
- ▶ Agenda spreekdagen voor grensarbeiders 2014

EURES Maas-Rijn | officiële Teaser

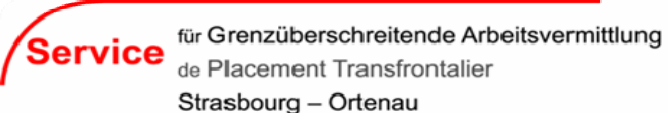

Grensoverschrijdende arbeidsbemiddeling volgens het model Strasbourg-Kehl

In aansluiting op actiepoint 4 (Nieuwe en sterkere positionering van EURES) hebben de expertinterviews aangetoond dat met name de kwaliteit van de uitgebreide persoonlijke arbeidsbemiddeling essentieel is. Zoals reeds vermeld, is het daarbij van belang hoe de directe samenwerking met nationale en regionale instanties voor arbeidsbemiddeling wordt vormgegeven (UWV/VDAB/FOREM/Arbeitsagenturen/Arbeitsamt der DG). In de Euregio Strasbourg/Kehl (F/D) is er een samenwerking tot stand gebracht die de arbeidsbemiddeling naar een hoger plan tilt. Daar hebben de Duitse Bundesagentur für Arbeit Offenburg en de Franse Pôle Emploi Strasbourg een gemeenschappelijke dienst opgericht onder de naam 'Grensoverschrijdende Arbeidsbemiddeling Strasbourg-Ortenau'. Aanleiding hiervoor vormden

bepaalde onevenwichtigheden op de nationale en regionale arbeidsmarkten. De hoge werkloosheid onder jonge werkzoekenden aan Franse zijde contrasteren met de gezonde arbeidsmarkt en het tekort aan vakmensen aan Duitse zijde. Deze samenwerking op het vlak van grensoverschrijdende arbeidsbemiddeling heeft dus eigenlijk een achtergrond die vergelijkbaar is met de situatie in verschillende gebieden langs de Duits-Nederlandse grens.

In het gemeenschappelijke bemiddelingsbureau in Kehl werken vier gedetacheerde arbeidsbemiddelaars (twee van elke instantie). De organisatie is zo eenvoudig mogelijk gehouden: door de medewerkers te detacheren, konden telkens de eigen nationale arbeidsvoorwaarden worden aangehouden. Een gemeenschappelijke stuurgroep is verantwoordelijk voor de doelstellingen en kwaliteitscontrole van het bureau. Voor de grensoverschrijdende arbeidsbemiddeling maken de werknemers geen gebruik van een nieuwe, gemeenschappelijke databank, maar van de twee nationale systemen van beide moederinstellingen. Vooral dit laatste aspect is interessant gezien de eerdergenoemde pogingen om in de grensstreek NL/B/D gemeenschappelijke zoekmachines te ontwikkelen.

Afbeelding 6: Grensoverschrijdende Arbeidsbemiddeling

Ergebnissicherung:	Mitarbeiter:	Lokation:
Gewährleistung durch einen lokalen Lenkungsausschuss	Agentur für Arbeit Offenburg 2 Vollzeitstellen Vermittlung 1 Vollzeitstelle Kundenempfang	Pôle emploi Strasbourg 2 Vollzeitstellen Vermittlung
Quelle: Agentur für Arbeit	Die Mitarbeiter bleiben Mitarbeiter der jeweiligen Arbeitsverwaltung; es gelten jeweils die nationalen Regelungen	2-sprachige Beschilderung, Ausstattung mit beiden IT-Systemen (AUDE/VerBIS)

Bron: Bundesagentur für Arbeit (Offenburg)

Het is evident dat aan verschillende voorwaarden moet worden voldaan om een dergelijke samenwerking tot stand te brengen:

- politieke wil: in elke Euregio moet op zowel regionaal als nationaal niveau de politieke wil aanwezig zijn om de grensoverschrijdende arbeidsbemiddeling institutioneel te versterken en ook om expliciet vormen van gemeenschappelijke bemiddeling te zoeken met een accent op individueel, persoonlijk advies aan werkzoekenden;
- daarvoor zijn op operationeel niveau partners nodig die deze gemeenschappelijke bemiddeling op toegankelijke en competente wijze kunnen aanbieden;
- een overkoepelend kader van informatie- en adviesstructuren waarin deze arbeidsbemiddeling wordt ondergebracht om de nieuwe taken inzake grensoverschrijdende arbeidsbemiddeling af te stemmen op de adviestaken van EURES en andere instanties.

Uitdagingen en actoren

In de loop van het EIPA-project en vooral ook tijdens de workshops hebben de experts steeds weer benadrukt dat echte samenwerking op het gebied van arbeidsbemiddeling een zeer positief effect kan hebben. Niettemin werd er vooral van Duitse zijde op gewezen dat het momenteel onduidelijk is wie aan Nederlandse zijde als partner fungeert, aangezien het UWV zich terugtrekt uit de persoonlijke adviesverlening. Aan Belgische zijde vormt dit minder een probleem, maar voor elke grensregio moet grondig worden geanalyseerd wie in het kader van een dergelijke constructie als partner in aanmerking zou komen. Aan Nederlandse zijde is het de vraag of in de toekomst de gemeenten een grotere rol gaan spelen als het gaat om arbeidsbemiddeling. Het advies luidt hier dat er absoluut een politiek debat op Euregionaal nodig is over de vraag of de realisatie van gemeenschappelijke grensoverschrijdende arbeidsbemiddeling in de nabije toekomst prioriteit verdient. Daarom moet op korte termijn het model Strasbourg-Kehl aan potentiële partners worden voorgesteld, zodat de praktische uitvoerbaarheid ervan kan worden beoordeeld.

Actiepunt 5 - Arbeidsbemiddeling voor afzonderlijke sectoren (inspelend op specifieke behoeften en crises)

Gezien de sluiting van de Ford-fabriek in Genk en dreigende crises bij andere grote werkgevers in de grensstreek, rijst de vraag hoe zo goed mogelijk kan worden ingespeeld op de specifieke behoeften en crises die bestaan in diverse sectoren. Een uitdrukkelijk politiek doel is bijvoorbeeld dat voormalige Ford-werknemers een nieuwe baan kunnen vinden bij Nedcar in Born of de Duitse autofabrieken in NRW. In dit verband hebben politici uit de grensregio toegezegd om werknemers vooral ook bij hun grensoverschrijdende zoektocht naar werk te ondersteunen. De Vlaamse arbeidsbemiddelingsinstantie VDAB heeft bijvoorbeeld een speciaal informatieplatform voor de autobranche opgericht.

Afbeelding 7: Speciale website voor werknemers van Ford Genk en toeleveringsbedrijven

De expertinterviews bevestigen dat dergelijke ad-hoc-maatregelen op het gebied van informatievoorziening en arbeidsbemiddeling opperste prioriteit hebben in crisissituaties. Hierbij is het vaak van essentieel belang om de werkzoekenden überhaupt op de mogelijkheden in de buurlanden te wijzen. Daarom zijn de bovengenoemde platforms een belangrijk instrument als pr-activiteit en concrete dienstverlening.

Vervolgens is het echter minstens zo belangrijk om voor elke sector waarbinnen een aanzienlijke behoefte aan grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit bestaat, dergelijke ad-hoc-maatregelen ook structureel uit te werken tot structurele informatie- en adviesvoorzieningen. Zulke structuren zijn de afgelopen jaren bijvoorbeeld opgezet onder de verantwoordelijkheid van grote werkgevers binnen de gezondheidszorg.

In dit verband wordt aanbevolen om het model van het Academisch Ziekenhuis in Maastricht (MUMC) als uitgangspunt te nemen. Daar werken momenteel 600 grensarbeiders uit België en 87 uit Duitsland. Met de oprichting van een speciaal bureau voor buitenlandse medewerkers heeft het MUMC voorzieningen gecreëerd die adviesverlening over specifieke vragen van diverse doelgroepen mogelijk maken. Hierbij gaat het ook meer algemeen om het promoten van grensoverschrijdend werken in Maastricht (momenteel richt men zich bijvoorbeeld op de Spaanse arbeidsmarkt). Daarom lijkt het nuttig om de oprichting van vergelijkbare bureaus bij andere grote werkgevers en werkgeversorganisaties te ondersteunen (bijv. Nedcar, KvK's, enz.).

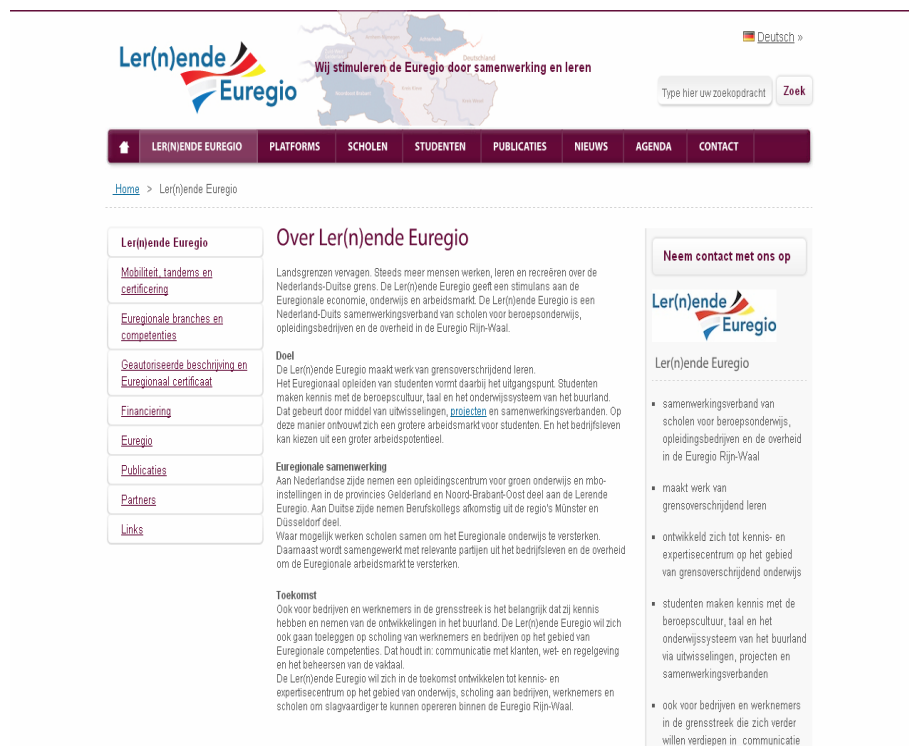
Momenteel zijn er in de Euregio Maas-Rijn bijvoorbeeld veel Nederlandse kleuterleidsters die zich aanmelden voor werk in Duitsland, waar momenteel een tekort aan dergelijke vakkrachten

bestaat. Ook hier rijst de vraag wie nu passende voorzieningen voor deze sector kan opbouwen, waardoor vragen van kleuterleidsters ten aanzien van grensmobiliteit op competente wijze kunnen worden beantwoord - niet alleen nu, maar ook in de toekomst. Hetzelfde geldt voor Nederlandse ambtenaren die in de Vlaamse publieke sector willen werken, bijvoorbeeld bij gemeenten of op scholen. Waar bij de kleuterleidsters de erkenning van diploma's vooralsnog een probleem kan vormen, gaat het bij de ambtenaren vooral om de erkenning van werkervaring. Een mogelijke oplossing hiervoor is de oprichting van een back-office dat op duurzame basis competent advies kan verlenen. Een dergelijk back-office moet echter ook in staat zijn om eventuele politieke obstakels te identificeren om zo flexibele oplossingen mogelijk te maken. In het geval van de Nederlandse kleuterleidsters zou een regeling kunnen volstaan die de individuele erkenning van Nederlandse diploma's vergemakkelijkt dan wel door een vereenvoudigde procedure vervangt. Wat betreft de Nederlandse ambtenaren in Vlaamse publieke dienst, kan er bijvoorbeeld uit Nederlandse middelen een proeftijd bij Belgische gemeenten en instellingen worden gefinancierd, zodat het probleem van de werkervaring op onbureaucratische wijze wordt opgelost.

Actiepunt 6 - Integratie van activiteiten op het gebied van onderwijs/beroepsopleiding in de 'Ler(n)ende Euregio'

Dankzij projecten die met Interreg-middelen zijn gefinancierd, is er de afgelopen jaren veel nieuwe samenwerking ontstaan tussen instellingen op het gebied van onderwijs en beroepsopleiding. Sommige projecten waren gericht op kwesties rond diplomering (bi- en trinationale opleidingstrajecten met gemeenschappelijke diploma's) of op de erkenning van aanvullende kwalificaties gericht op de arbeidsmarkt in de grensregio's (Euregio-competentie en -certificaat). Andere projecten richtten zich op mogelijkheden voor stages in de buurlanden of op betere voorlichting over buitenlandse beroepsdiploma's voor potentiële werkgevers (geautoriseerde beschrijvingen). In het kader van het project 'Ler(n)ende Euregio' (Interreg-programma Duitsland-Nederland) is in de Euregio Rijn-Waal een platform opgericht dat alle activiteiten op dit gebied op overzichtelijke wijze integreert en onderwijsinstellingen, bedrijven en overheidsinstanties bijeenbrengt.

Afbeelding 8: Ler(n)ende Euregio

Bron: Ler(n)ende Euregio

Helaas was het bij aanvang van de subsidieperiode in 2007 niet mogelijk om dit platform ook buiten de Euregio Rijn-Waal te ontwikkelen, om zo de activiteiten van meerdere Euregio's of zelfs alle grensregio's te integreren. Tijdens de expertinterviews en de afsluitende workshop in Maastricht werd dit als een wezenlijk probleem beschouwd. Instrumenten die in het kader van bepaalde projecten worden ontwikkeld, blijven soms buiten de grenzen van de betreffende Euregio geheel onbekend. Zo kunnen er geen gunstige synergie-effecten ontstaan, zoals de oprichting van een overkoepelend merk voor grensoverschrijdende activiteiten op het vlak van onderwijs/beroepsopleiding. Wat dit betreft pleitten de experts ervoor om met het oog op de nieuwe subsidieperiode het project 'Ler(n)ende Euregio' uit te breiden en alle Euregio's hierbij te betrekken. Aanbevolen wordt vooral om het door 'Ler(n)ende Euregio' ontwikkelde instrument 'geautoriseerde beschrijving' breder bekend te maken en om de toepassing ervan in andere Euregio's te stimuleren.

Onafhankelijk van de officiële erkenning van beroepsdiploma's moet de 'geautoriseerde beschrijving' het voor gediplomeerden en werkgevers gemakkelijker maken om een juiste inschatting van elkaar te maken. Zodoende gaat dit instrument veel verder dan de aanvullende

kwalificatie-beschrijvingen die door de Europese Unie zijn ontwikkeld (Europass-diplomasupplement).

In het kader van 'Ler(n)ende Euregio' is het instrument 'geautoriseerde beschrijving' op basis van een arbeidsmarktanalyse ontwikkeld voor de meest relevante beroepen (bijv. kok, verkoper, logistiek medewerker, horecamedewerker, industrieel monteur, mechatronicus, elektromonteur). De geautoriseerde beschrijvingen worden ontwikkeld door experts die de diverse beroepsprofielen met elkaar vergelijken op basis van de competenties waarover iemand met een bepaald beroepsdiploma moet beschikken. De beschrijvingen worden volgens een projectspecifieke methode opgesteld door de volgende instellingen: wetenschappers van het 'Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt' (KBA) in Nijmegen, het projectmanagement van 'Ler(n)ende Euregio', de Niederrheinische Industrie- und Handelskammer in Duisburg, evenals de 'kenniscentra' die in Nederland verantwoordelijk zijn voor de ontwikkeling van resp. het toezicht op de beroepsopleidingen in de relevante sectoren. Genoemde arbeidsmarktanalyses kunnen ook in andere Euregio's de beroepen identificeren waarvoor nieuwe geautoriseerde beschrijvingen moeten worden ontwikkeld. Het toekomstige gemeenschappelijke platform 'Ler(n)ende Euregio' kan eraan bijdragen om dit instrument in alle grensregio's toe te passen, zodat de geautoriseerde beschrijvingen ook buiten de Euregio Rijn-Waal bekend worden. Het tweede instrument van 'Ler(n)ende Euregio' dat in alle Euregio's navolging verdient, is het Euregio-certificaat (vergelijkbaar met de 'Euregio-competentie' die door de Euregio Maas-Rijn in het project 'Proqua' is ontwikkeld en toegepast). Sinds 2013 verstrekt de 'Ler(n)ende Euregio' zogeheten Euregio-certificaten voor deelname aan het speciale Euregionale opleidingsaanbod. Het certificaat laat zien dat de betreffende leerling/student belangstelling heeft om in de buurlanden te leren en/of te werken. Tot op heden hebben ruim 1000 personen zo'n certificaat ontvangen.

Door het project 'Ler(n)ende Euregio' in de toekomst uit te breiden, kunnen er – als aanvulling op de wettelijk erkende beroepsdiploma's – voor nog meer regionale opleidingen certificaten worden verstrekt die op de arbeidsmarkt aan weerszijden van de grens worden geaccepteerd. Voorwaarde is dat werkgevers, werknemers en overheidsinstellingen in de Euregio's bekend zijn met het instrument en het ook erkennen.

Ten aanzien van de Euregio-certificaten speelt kennis van vreemde talen natuurlijk een belangrijke rol. Daarom lijkt het zinvol om ook projecten op het gebied van onderwijs in de buurtalen in 'Ler(n)ende Euregio' op te nemen. Ten behoeve van scholen liepen er in de huidige subsidieperiode talrijke projecten op het gebied van vreemdetalenonderwijs. Het taalonderwijs werd onder meer gestimuleerd door netwerken en samenwerkingsverbanden op te zetten en gemeenschappelijk lesmateriaal beschikbaar te stellen (denk bijvoorbeeld aan het project 'Linguacluster' in de Euregio Maas-Rijn). Helaas zijn ook deze projecten in onvoldoende mate bekend buiten de direct betrokken Euregio's. Het voorstel is daarom om de uiteenlopende activiteiten op het gebied van vreemdetalenonderwijs te integreren in het platform 'Ler(n)ende Euregio'. Daarvoor moeten nieuwe manieren worden gevonden om het onderwijsaanbod en -materiaal dat reeds door Interreg is ontwikkeld, nog bekender en toegankelijker te maken.

Uitdagingen en actoren

Bij de uitbreiding van het platform 'Ler(n)ende Euregio' moeten de oorspronkelijke initiatiefnemers uit de Euregio's Rijn-Waal beslist als partners worden betrokken. Tijdens de workshop in Maastricht werd al gesignaleerd dat de betreffende partners graag meewerken. Ook andere Euregio's hebben belangstelling getoond om met het oog op de nieuwe Interreg-subsidieperiode op zoek te gaan naar nieuwe mogelijkheden voor samenwerking. Dat betekent dat momenteel zo snel mogelijk de mogelijkheden voor toekomstige samenwerking moeten worden verkend. Wel is het zo dat de vraag in hoeverre bepaalde projecten in het kader van het Interreg-programma subsidiabel zijn, zich soms moeilijk laat beantwoorden. Niettemin lijkt het op het eerste gezicht ook mogelijk om geheel buiten Interreg om het platform en de netwerken met bescheiden middelen uit te breiden. Ook hierbij is het vooral zaak om bestaande concepten aan te vullen met c.q. te vervangen door een overkoepelend merk (bijv. 'Ler(n)ende Euregio') waarin activiteiten op het gebied van onderwijs en beroepsopleiding kunnen worden geïntegreerd.

Ook de twee aanbevolen instrumenten (geautoriseerde beschrijving en Euregio-certificaat) kunnen door de afzonderlijke Euregio's worden overgenomen en toegepast in het kader van zelfstandige projecten. Voor de meeste Euregio's is tot dusver niet nauwkeurig geanalyseerd naar welke beroepen überhaupt de grootste vraag bestaat op de grensoverschrijdende arbeidsmarkt. Zulke regionale arbeidsmarktanalyses kunnen het uitgangspunt vormen voor de toepassing van het format 'geautoriseerde beschrijving', op basis waarvan de partners in de betreffende Euregio's met elkaar samenwerken op onderwijsgebied.

Wat betreft de bredere toepassing en verspreiding van het instrument 'Euregio-certificaat', moeten in de verschillende regio's eerst politieke kwesties worden opgelost ten aanzien van de financiering en coördinatie van grensoverschrijdende stages (indien deze niet door nieuwe Interreg-projecten kunnen worden gefinancierd). In Nederland ontstaat er momenteel een extra probleem doordat op ROC-opleidingen zowel het aanbod als de gestelde eisen ten aanzien van het Duitse taalonderwijs steeds beperkter worden. Gewijzigde nationale wetgeving inzake het vereiste taalniveau bij beroepsopleidingen (Nederlands) vormen tevens een belemmering voor Nederlandse partners om deel te nemen aan de bi- en trinationale diplomering. Ook in dit verband kan 'Ler(n)ende Euregio' als integraal platform effectiever lobbyen voor flexibele oplossingen in de grensstreek en zich op politiek niveau bij de bevoegde regionale of nationale instanties sterk maken voor innovatieve oplossingen.

Actiepunt 7 - Snelle aanpassing en uitbreiding van het informatieaanbod over de erkenning van beroepsdiploma's

In 2013 is er in Brussel onderhandeld over een belangrijke richtlijn betreffende de (automatische) erkenning van beroepskwalificaties ([Richtlijn 2005/36/EG](#), commissievoorstel (2011) 883 definitief). Deze richtlijn definieert momenteel wat erkenning precies inhoudt en wat onder gereguleerde en niet-gereguleerde beroepen wordt verstaan. De richtlijn definieert verder een lijst met beroepen die automatisch worden erkend, en legt de fundamentele

voorwaarden vast die gelden voor nationale en internationale erkenning. Het zou een verdere innovatie betekenen wanneer – na de omzetting in nationale wetgeving – de Europese beroepskaart wordt ingevoerd, maar deze ontwikkelingen zullen pas over een paar jaar relevant worden. De huidige praktische problemen rond de erkenning van diploma's hebben in Euregioonaal verband weliswaar te maken met Europese regelingen die de komende jaren gaan veranderen, maar het is vooral de omzetting in nationale wetgeving die voor complexiteit zorgt. Wat dit betreft ontstaat in de Euregio's op korte termijn behoefte aan adequate front- en back-office-voorzieningen (inclusief de wetenschappelijke ondersteuning hiervan) om in te kunnen spelen op de toekomstige vraag naar adviesverlening. Hierbij dient nu vooral aandacht te worden geschonken aan de gewijzigde situatie die in Duitsland is ontstaan, na de inwerkingtreding van de nieuwe wet inzake de vaststelling van beroepskwalificaties (BQFG - 1 april 2012) en de overeenkomstige deelstaatwetgeving.

Aangezien vooral de Duitse arbeidsmarkt momenteel voor diverse Nederlandse beroepsgroepen interessant kan zijn (kleuterleidsters zijn een reeds genoemde doelgroep), moeten er in 2014 voor de meest relevante beroepen brochures worden opgesteld die ingaan op vragen rond de erkenning van diploma's in Duitsland. De werkzoekenden moeten vooral snel kunnen achterhalen of officiële erkenning überhaupt nodig is, en zo ja welke Duitse instanties hiervoor bevoegd zijn (nationale overheid, deelstaten, Industrie- und Handelskammer, enz.). Op dit vlak worden er momenteel ook in Duitsland op het niveau van de deelstaat- en regioregeringen en de IHK's een relevant informatieaanbod ontwikkeld. Ook hier kan een sterk verbeterde coördinatie tussen informatiebureaus onder het overkoepelende merk van 'Grensinfopunt' helpen om aan de adviesbehoefte te voldoen en aanzienlijke synergie-effecten te bereiken.

Uitdagingen en actoren

Onder de coördinatie van één bureau (bijv. het Grensinfopunt Aken-Eurode) moet worden bepaald voor welke beroepsgroepen de erkenning van diploma's in de Euregio's het meest relevant is. Voor deze beroepen moet een brochure worden opgesteld met informatie over de erkenningsprocedures en de bevoegde instanties in NL/B/D.

Afbeelding 9: Databank voor gereguleerde beroepen van de Europese Commissie

The screenshot shows the 'DER EU-BINNENMARKT' website. The main heading is 'Reglementierte Berufe Datenbank'. Below the header, there is a search bar and a language dropdown set to 'Deutsch (de)'. The main content area is divided into several sections:

- IST MEIN BERUF IN EINEM ANDEREN MITGLIEDSTAAT REGLEMENTIERT?**: A form with two dropdown menus for 'EU-Mitgliedstaat, in welchem Sie Ihre Qualifikation erworben haben:' and 'EU-Mitgliedstaat, in welchem Sie Ihren Beruf ausüben wollen:', and a text input for 'Beruf, den Sie ausüben wollen:'. Below the form are 'SENDEN' and 'LÖSCHEN' buttons.
- STATISTIKEN**: A section with a sub-heading 'Berufsinhaber, die ins Ausland gehen (Niederlassung)' and two sub-sections: 'Temporäre Mobilität' and 'Gesamtschwermetalle'. Each sub-section has a list of links: 'Gesamtstatistik', 'Geographische Aspekte der Mobilität', and 'Rangordnung - die Berufe mit der größten Mobilität'.
- SUCHE SPEZIFISCHER BERUFE/LÄNDER**: A section with a list of links: 'Berufsgruppen' and 'Reglementierte Berufe pro Land, mit zuständigen Behörden'.
- NÜTZLICHE LINKS**: A section with a list of links: 'Nationale Kontaktstellen', 'Nationale Webseiten zu reglementierten Berufen', 'Freizügigkeit von Fachkräften - EU-Politik und Gesetzgebung', and 'Ihr Europa'.

Bron: DG Interne Markt

Actiepunt 8 - Belastingen: nieuw belastingverdrag tussen NL en D

Vroegtijdige afstemming van de communicatiestrategieën ten aanzien van het belastingverdrag tussen NL en D, met speciale aandacht voor gepensioneerden.

De veranderingen in Duitsland ten aanzien van de fiscalisering van pensioenen in 2012/2013 hebben bij de betrokken groepen in Nederland en België geleid tot onzekerheid en een behoefte aan meer informatie. Naar aanleiding hiervan hebben de experts benadrukt dat het Nederlands-Duitse verdrag inzake dubbele belastingheffing (ondertekend op 12 april 2012) gepaard moet gaan met een zorgvuldig geplande communicatiestrategie. In de loop van het project werd al de aanbeveling gedaan om deze strategie vroegtijdig en in nauw overleg te plannen. Zoals op 1 oktober in Maastricht werd medegedeeld, hebben het Team GWO en aan Nederlandse zijde de 'Belastingdienst Buitenland' inmiddels een plan van aanpak opgesteld om dit te realiseren. De aanbeveling is om ook hier meerdere actoren bij te betrekken (front- en back-offices). In dit verband moeten het Team GWO en de 'Belastingdienst Buitenland' als back-office fungeren voor de eigen regionale belastingkantoren, de Grensinfopunten, de SVB-bureaus voor Belgische resp. Duitse zaken en de EURES-adviseurs. Tevens moeten zij in het kader van de

rondetafelbijeenkomsten over grensarbeid en andere netwerken (bijv. belastingadviesbureaus van vakbonden) tijdig informatie en advies aanbieden.

Verder werd er tijdens de workshop in Maastricht wederom op gewezen dat ook in dit verband gepensioneerden een bijzondere doelgroep zijn. Vooral negatieve berichtgeving in de pers over de fiscalisering van Duitse pensioenen heeft de afgelopen jaar het cliché versterkt dat werken over de grens gepaard gaat met aanzienlijke risico's en onzekerheden. Hierbij werd herhaaldelijk gewezen op het dilemma dat ontwikkelingen met positieve effecten voor grote groepen gedwarsboemd kunnen worden vanwege de nadelen voor slechts enkele mensen. Een concreet voorbeeld zijn in Duitsland woonachtige mensen die een Nederlands pensioen hebben en nu conform het nieuwe belastingverdrag in Nederland een belastingheffing moeten betalen die mogelijk hoger uitvalt dan in Duitsland. Om negatieve publiciteit te voorkomen, heeft staatssecretaris Weekers voor deze groep gepensioneerden een overgangstermijn van zes jaar voorgesteld (november 2013). Deze termijn zou ingaan zodra het belastingverdrag in werking treedt, maar deze datum staat nog niet vast. Naar verwachting kan het verdrag pas op 1 januari 2015 in werking treden, omdat het nog niet door de Tweede Kamer in Den Haag is geratificeerd. Daarom is er nog genoeg tijd om een omvattende strategie voor te bereiden. Niettemin laat deze onzekerheid rond de datum van inwerkingtreding al zien dat een voorlichtings- en mediacampagne aangaande het nieuwe belastingverdrag noodzakelijk is om ook de positieve aspecten tijdig en uitgebreid te benadrukken (bijv. wat betreft de hypotheekrenteaftrek).

Ook los van de vraag welke negatieve of positieve effecten zich zullen voordoen, kunnen genoemde onzekerheden er beslist toe leiden dat het ook in de toekomst moeilijk blijft om grensarbeid te promoten als een aantrekkelijk alternatief voor werken in eigen land.

Actiepunt 9 - Praktische oplossingen voor bijzondere arbeidsrelaties door een betere ervaringsuitwisseling en uitbreiding van de wettelijke mogelijkheden

Het aantal dienstverbanden op basis van bijzondere arbeidsovereenkomsten neemt toe. Enkele voorbeelden van grensoverschrijdende, bijzondere arbeidsrelaties zijn:

- studenten, gepensioneerden en uitkeringsgerechtigden die daarnaast gaan werken (bijv. in een kleine baan) in een andere lidstaat;
- personen die gelijktijdig in twee lidstaten werken als werknemer en/of zelfstandige;
- werknemers die als ambtenaar bij de overheid werken en in een andere lidstaat als leerkracht werkzaam zijn;
- werknemers met twee deeltijdbanen in twee lidstaten;
- grensoverschrijdende studenten met verschillende deeltijdbanen.

Dergelijke constructies kunnen voor de betreffende personen voor- of nadelen hebben. Hoe dan ook vormen zij in administratieve zin uitermate complexe gevallen voor werknemers, werkgevers en overheidsinstanties. Tijdens de interviews met experts en vooral de EURES-

adviseurs werd duidelijk dat dergelijke bijzondere arbeidsrelaties in bepaalde gevallen aanzienlijke negatieve effecten voor werknemers en/of werkgevers hebben. In dit verband werd ook tijdens de workshop in Maastricht vastgesteld dat in sommige gevallen grensoverschrijdend werken niet raadzaam is, aangezien voor bepaalde problemen geen oplossingen bestaan. In sommige gevallen kunnen problemen worden opgelost door bijvoorbeeld de status van de werknemer te veranderen in die van zelfstandige. Vaker echter leidt een bijzondere arbeidsrelatie tot een dubbele of foutieve toepassing van wetgeving. In dit verband moeten informatiebureaus ook gebruik maken van de mogelijkheden voortvloeiend uit Verordening (EG) Nr. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels. De op nationaal niveau bevoegde instanties, die hierover meer informatie kunnen geven, zijn achtereenvolgens de SVB (NL), RSZ (B) en DVKA (D). Passende oplossingen zijn zelden eenvoudig, wat te wijten is aan de voorgeschreven exclusiviteit van de sociale zekerheid, hetgeen inhoudt dat men hierop slechts in één lidstaat recht heeft. Het is niet mogelijk om in twee lidstaten gebruik te maken van sociale-zekerheidsvoorzieningen, en dit leidt bij de bovenstaande bijzondere arbeidsrelaties tot de nodige problemen. Sinds de ‘stuurgroep Bruls’² een eerste rapport aan deze problematiek heeft gewijd, zijn meerdere instanties (bijvoorbeeld ook in NRW) er momenteel mee bezig om betere informatie te geven over Duitse kleine banen (‘Mini-jobs’). Daarom dient dit onderwerp ook in 2014 centraal te staan bij alle front- en back-offices die bij de adviesverlening betrokken zijn. De problematiek dient in het kader van workshops en diverse rondetafelgesprekken verder te worden besproken en ook op de politieke agenda te worden gezet.

De verwachting is dat het aantal bijzondere arbeidsrelaties (en dan met name gelijktijdige deeltijdbanen in twee lidstaten) zal toenemen. Het feit dat deeltijdwerken in de verschillende lidstaten op nationaal niveau wordt gestimuleerd, laat zien dat hiervoor voldoende politiek draagvlak bestaat.

Actiepunt 10 - Betere afstemming tussen front- en back-offices en opzetten van gezamenlijke dienstverlening op het gebied van sociale zekerheid

Tijdens de expertinterviews werd duidelijk dat ook bij de front-offices (bijv. Grensinfopunten en Euregio’s) aanvullende kennis nodig is die het niveau van eenvoudige vragen over sociale zekerheid en belastingverdragen overstijgt. In bepaalde gevallen is een dieper inzicht vereist in het internationale pensioen- en arbeidsrecht. Tijdens de workshop in Maastricht werd erop gewezen dat de medewerkers van de SVB-bureaus Belgische resp. Duitse Zaken, de Grensinfopunten en EURES nog over onvoldoende achtergrondkennis beschikken voor vragen over studiefinanciering, pensioenwetgeving en arbeidsrecht. Aanbevolen werd niet alleen om het personeel op dit gebied permanent bij te scholen, maar ook om de situatie van de back-offices te verbeteren. Binnen deze tweede lijn van informatie- en adviesbureaus moeten – naast de bestaande rondetafelbijeenkomsten (NL-B en NL-D) – voortaan ook de betrokken adviseurs structureel overleg plegen met de uitvoerende instanties (UWV, SVB, CVZ, enz.). In deze

² Zie: Aanbevelingen voor het wegnemen van praktische belemmeringen voor grensoverschrijdend werken, H.M.F. Bruls, juni 2013.

netwerken dienen tevens de vergelijkbare instellingen uit België en Duitsland te worden betrokken, evenals vertegenwoordigers van werkgevers/werknemers en experts op het gebied van erkenning van beroepsdiploma's en verblijfsvergunningen.

Ten aanzien van complexe vragen over sociale wetgeving bij grensoverschrijdende arbeidsrelaties kunnen hier ook concretere afspraken worden gemaakt over de inhoudelijke afstemming van websites c.q. het opstellen en actualiseren van gezamenlijke brochures. Ook met het oog op complexe juridische kwesties op het vlak van sociale zekerheid hebben experts erop gewezen dat een wetenschappelijk centrum (als derde lijn na de back-offices - zie actiepunten 1) zeer wenselijk zou zijn. Op dit gebied worden door de front- en back-offices structurele problemen en overtredingen van EU-wetgeving gesignaleerd. Gezien dit gegeven kunnen concrete juridische analyses bijdragen aan de oplossing van dergelijke gevallen. Het wetenschappelijke kenniscentrum kan adequate juridische ondersteuning bieden en eventueel een klacht indienen bij de Europese Commissie ten behoeve van de grensarbeiders.

Overheidsinstanties en maatschappelijke organisaties hebben regelmatig vragen over de belangrijkste problemen rond grensmobiliteit. Om op dit gebied een structurele verbetering te realiseren, dient er bijvoorbeeld elk jaar een rapport over de actuele situatie van de grensoverschrijdende arbeidsmarkt en grensmobiliteit te verschijnen. Aanvullend moeten er afzonderlijke rapporten worden opgesteld over actuele kernthema's (bijv. studentenmobiliteit en arbeidsmarkt). Een wetenschappelijk kenniscentrum kan verder ad-hoc-taken op zich nemen inzake de beoordeling van de effecten die nieuwe EU- of nationale wetgeving heeft voor de grensregio's. Daarvoor moeten echter eerst per grensregio de nodige instrumenten voor territoriale monitoring met de bijbehorende indicatoren worden ontwikkeld. Op dit punt zou het kenniscentrum kunnen terugvallen op het voorbereidende werk van ESPON.³

Gemeenschappelijke grensoverschrijdende instanties voor gezinstoelagen

De medewerkers van de front-offices bieden ook informatie en advies over de vraag hoe de verschillende systemen voor gezinstoelagen op elkaar zijn afgestemd. Deze coördinatie wordt over het algemeen als zeer positief ervaren. Het gaat hier om vragen over thema's als kinderbijslag en studiefinanciering. Vaak kunnen de leden van één gezin aanspraak maken op verschillende soorten toelagen. Zo komt het voor dat een gezin recht heeft op kinderbijslag, een kindgebonden budget en kinderopvangtoeslag uit Nederland en tevens op Kinder- en Elterngeld uit Duitsland. Bij een dergelijke combinatie kunnen vier verschillende instanties betrokken zijn. Vaak gaat het om ingewikkelde gezinssituaties en regelingen. Dit leidt niet zelden tot hoge administratieve kosten, veel bureaucratie voor alle betrokkenen, een vertraagde uitkering van de toelagen en tot fouten. Tussen Nederland en België is de situatie van gezinstoelagen iets minder gecompliceerd. Ondanks de op zich ingewikkelde materie kunnen de adviesbureaus (front-offices) de betrokken personen over het algemeen goed informeren. Hier ontstaan de problemen vooral in de tweede lijn, namelijk bij de uitvoerende instanties. Ook hier zou naar het voorbeeld van het Team GWO (belastingen) een gemeenschappelijke dienstverlening kunnen helpen. Tussen Nederland en Duitsland resp. Nederland en België moeten voor de behandeling van grensoverschrijdende gezinstoelagen gemeenschappelijke bureaus worden opgericht die

³ Over dit thema heeft de Euregio Maas-Rijn samen met EIPA een workshop georganiseerd die plaatsvond op 13 december 2013 in Maastricht.

gespecialiseerd zijn in de complexe gevallen. Met deze samenwerking kan een grotere efficiëntie met minder bureaucratie voor alle betrokkenen worden bereikt en kunnen fouten worden voorkomen.

Uitdagingen en actoren

Op het gebied van sociale zekerheid vinden momenteel al diverse rondetafelbijeenkomsten plaats voor het uitwisselen van ervaringen, kennis en praktijkoplossingen. Zoals eerder voorgesteld, kan de uitwisseling worden verbeterd door meer actoren bij deze activiteiten te betrekken. Dit vereist een duidelijke analyse van de aanvullende capaciteiten die nodig zijn voor de diverse advies- en informatiebureaus (front- en back-offices, uitvoerende instanties). Ook de experts op dit gebied pleiten voor de oprichting van een wetenschappelijk kenniscentrum dat op structurele basis het onderzoekswerk kan verrichten waar de bestaande adviesdiensten niet aan toe komen. De plannen van de Universiteit Maastricht (zie boven) en de Euregio Maas-Rijn voor de oprichting van een Euregionaal Centrum voor Grensoverschrijdende Mobiliteit leggen een concrete basis voor de ontwikkeling van zo'n kenniscentrum. Vooral structurele activiteiten (zoals het opstellen van een jaarrapport over grensmobiliteit) en voorzieningen voor snelle behandeling van actuele praktijkproblemen kunnen een zeer positief effect hebben op de diverse actoren. Deze zouden daarmee beschikken over een instantie die alle netwerkactiviteiten centraal coördineert.

De aanbeveling is dat het secretariaat van de Benelux het thema van een gemeenschappelijk adviesbureau voor gezinstoelagen oppakt en desbetreffende initiatieven ondersteunt.

Bijlage 1 - Expertinterviews gehouden in 2013

Ger Essers, 7 januari en 23 april 2013

Jürgen Werner, 18 februari 2013, EURES, Arbeitsamt Aachen

Linda Blom, Euregio (Gronau), 4 februari 2013 en 21 maart 2013

Ger Reichrath, ROC Leeuwenborgh, Maastricht, 22 april 2012

Irene Dax, Zweckverband Region Aachen/Benelux Brussel, 23 april 2013

Monica Schoch en Sebastien Oser, Infobest Kehl/Strasbourg, 21 maart 2013

Jan Schliewert, Grensinfopunt Aken-Eurode, 4 februari en 23 april 2013

Stefan Kupers, Provincie Limburg, februari 2012 en 21 maart 2013

Dizdarevic Nermin, Parkstad Limburg – AG Charlemagne, 21 maart 2013

Wilbert van Bijlert, BZK, 24 april 2013

Ralf Klein, opleidingsadviseur, Niederrheinische Industrie- und Handelskammer (IHK),
Duisburg

Erik Keppels, onderzoeker, Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt (KBA) Nijmegen,
24 mei 2013

Lambert Teerling, adviseur Ler(n)ende Euregio, Nijmegen, 27 mei 2013

Marcel Mol, Gemeente Maastricht, 12 maart 2013

Stefan Kupers en Mark Onnen, Provincie Limburg, 14 maart 2013

Roel Olivers, Academisch Ziekenhuis Maastricht, 3 april 2013

Bart Laethem, Vlaamse overheid, 17 april 2013

Erwin Clemens, Gemeente Tongeren, 24 april 2013

Gudrun Pütz, IHK Aachen, 26 juni 2013

Marc Heytens, EURES, coördinator, Tilt, België, 27 juni 2013

Hendrijke Hysmans, Katholieke Hogeschool Limburg, 27 juni 2013

Bijlage 2 - Experts aanwezig bij de workshop op 1 oktober 2013 in Maastricht

Wergroep – Informatie Chair: Artur Hansen (<i>Grensinfopunt Aachen/Kerkrade</i>)

Ronald de Back

Coördinator
Werkservicepunt Zeeuws-Vlaanderen

Irene Dax

Team Duurzame ontwikkeling

Nermin Dizdarevic

Geschäftsführung / Coördinator
CBS

Arno Knoops

CEO & Sr. Consultant/Interim Executive
Aranco Consultancy & Interim Management BV

Björn Koopmans

Coördinator
Stichting Euregio Maas-Rijn

Marieke Maes

Euregio Gronau

Kees Martens

Manager SVB Bureaus voor Belgische en
Duitse Zaken

Hans Mooren

Benelux Brussel
Team Duurzame ontwikkeling

Els Piqueur

Euregio Scheldemonde

Patrick van der Sterren

Euregio-jobroboter
Regiobranding Zuid-Limburg

Werkgroep – Bemiddeling

Chair: Harrie Scholtens (*Seconded National Expert, European Institute of Public Administration (EIPA)*)

Erwin Clemens

Directeur Interne Aangelegenheden
Gemeente Tongeren

Lukas van Damme

Beleidsmedewerker
Departement internationaal Vlaanderen
Afdeling Buitenlandse Zaken

Herman Dewalque

Stafadviseur Onderwijs & Arbeidsmarkt
RVE Patient en Zorg
Academisch Ziekenhuis Maastricht

Gregoor van Duren

Capra Advocaten

Laury van den Ham

Cluster Strategie
Provincie Limburg

Marc Heytens

Coördinator EURES Maas-Rijn
EURES

Mark van de Laar

Capra Advocaten

Attie Logger

Beleidsmedewerker
Directie Internationale Zaken
Europese Aangelegenheden
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Marcel Mol

Programmamanager Shared Service Center
Gemeente Maastricht

Roel Olivers

HR consultant / adviseur arbeidsmarktbeleid
Maastricht UMC
P. Debyelaan 25

Heinz-Jürgen Werner

EURES-Berater
Arbeitsvermittlung/121w
EURES, Arbeitsamt Aachen

Werkgroep - Onderwijs/beroepsopleiding

Chair: Martin Unfried (*Expert, European Institute of Public Administration (EIPA)*)

Sjoerd Claessens

Senior Lecturer in European Law
Department of International and European Law
Universiteit Maastricht

Angelique Hendriks

Beleidsmedewerker
Provincie Limburg
Cluster Economie en Innovatie

Lenneke Joosen

M.A., Beleidsadviseur
Europa en Binnenlands Bestuur
Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties DGBK

Erik Keppels

Onderzoeker
Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt
(KBA) Nijmegen

Stefan Kupers

Senior adviseur internationalisering
Bestuursstaf en Externe Betrekkingen
Bestuurlijke zaken
Provincie Limburg

Ger Reichrath

ROC Leeuwenborgh

Sarah Schoenmaekers

Assistant Professor - Advocaat (Belgium)
Faculty of Law, Department of International and
European Law
Universiteit Maastricht

Lambert Teerling

Adviseur Lerende-Euregio

Egon Vanwersch

EURES-Berater
Agentur für Arbeit Aachen-Düren

Werkgroep - Belasting/Sociale Zekerheden

Chair: Ger Essers (*Medewerker grensarbeid, van EP lid Ria Oomen-Ruijten CDA EVP*)

Sonja Adamsky

Euregio Gronau
Project Burgeradviesing / Projekt
Bürgerberatung

Anouk Bollen

Director of Studies, LL.M in Tax Law
Faculty of Law - Department of Tax Law
Universiteit Maastricht

Mathilde van Diemen

SVB/Bureau voor Duitse Zaken
Sociale Verzekeringsbank
Bureau voor Duitse Zaken

Günter Fuchs

Team GWO
Belastingkantoor Maastricht

Peter Gense

Team GWO
Belastingkantoor Maastricht

Nadia Ramakers

Team GWO
Belastingkantoor Maastricht

Jan Schliewert

Grenzgängerberatung / EURES-Berater
Grensinfopunt Aachen-Eurode
Zweckverband Region Aachen

Nick Tax

SVB/Bureau voor Belgische Zaken
Voorlichting & PR